

Анотація

Бааджи П. П. Піратство як порушення авторських та суміжних прав. — Стаття.

У статті проаналізовано такий випадок неправомірного використання авторських прав, як піратство. За аналізом деяких нормативно-правових актів дано визначення поняття «піратство», а також перераховані його ознаки.

Ключові слова: піратство, авторське право, суміжні права, незаконне виробництво, завдання шкоди.

Аннотация

Бааджи П. Ф. Піратство, как нарушение авторских и смежных прав. — Статья.

В статье проанализирован такой случай неправомерного использования авторских прав, как пиратство. По анализу некоторых нормативно-правовых актов дано определение понятия «пиратство», а также перечислены его признаки.

Ключевые слова: пиратство, авторское право, смежные права, незаконное производство, нанесение ущерба.

Summary

Badgy N. P. Piracy As a Violation of Copyrights and Neighboring Rights. — Article.

The article analyzed a case of misuse of copyright piracy. According to an analysis of certain legal acts is given the definition of piracy, and also lists its symptoms.

Keywords: piracy, copyright, neighboring rights, illegal, causing damage.

УДК 347.781.5.031

С. Ш. Гаресв

ОПУБЛІКУВАННЯ ЯК СПОСІБ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРУ

Першим способом використання твору, який згадує Цивільний кодекс України (далі — ЦК), є його опублікування або випуск його у світ. Цивільний кодекс визначає опублікування твору як повідомлення його невизначеному колу осіб. Таке визначення можна вважати неповним, оскільки таке повідомлення повинно здійснюватися вперше. Отже, опублікуванням твору слід вважати дії, які надають можливість невизначеному колу осіб вперше ознайомитись з твором.

Стаття 442 ЦК закріплює, що способами такого повідомлення твору є видання, публічне виконання, публічний показ, передача по радіо чи телебаченню, відображення у загальнодоступних електронних системах інформації.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» (Закон) містить визначення поняття «оприлюднення», яким є здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо. Таким чином, під опублікуванням у ЦК фактично розуміється оприлюднення у Законі.

Закон розкриває також сутність деяких способів оприлюднення твору:

— опублікування твору, фонограми, відеограми — випуск в обіг виготовлених поліграфічними, електронними чи іншими способами примірників твору, фонограми, відеограми, шляхом їх продажу, здавання в майновий найм, побутового чи комерційного прокату, надання доступу до них через електронні системи інформації або передачі права власності на них чи володіння ними іншими способами. Опублікуванням твору, фонограми, відеограми вважається також депонування рукопису твору, фонограми, відеограми у сховищі (депозитарії);

— публічне виконання — це подання творів, виконань, фонограм, передач організацій мовлення шляхом декламації, гри, співу, танцю та іншим способом як безпосередньо (у живому виконанні), так і за допомогою будь-яких пристроїв і процесів (за винятком передачі в ефір чи по кабелях);

— публічний показ — будь-яка демонстрація оригіналу або примірника твору, виконання, фонограми, відеограми, передачі організації мовлення безпосередньо або за допомогою плівки, слайда, телевізійного кадру тощо (за винятком передачі в ефір чи по кабелях) або за допомогою інших пристроїв чи процесів;

— публічна демонстрація аудіовізуального твору, відеограми — публічне одноразове чи багаторазове представлення публіці аудіовізуального твору чи зафіксованого у відеограмі виконання або будь-яких рухомих зображень;

— публічне сповіщення — передача в ефір за допомогою радіохвиль (а також лазерних променів, гамма-променів тощо), у тому числі з використанням супутників, чи передача на віддаль за допомогою проводів або будь-якого виду наземного чи підземного (підводного) кабелю (провідникового, оптоволоконного та інших видів) творів, виконань, будь-яких звуків і (або) зображень, їх записів у фонограмах і відеограмах, програм організації мовлення тощо.

Усі дії щодо доведення твору до публіки повинні здійснюватись таким чином, щоб твір міг бути сприйнятий необмеженою кількістю осіб, які не належать до звичайного кола сім'ї чи близьких знайомих сім'ї автора. Перелік цих дій не є вичерпаним.

Цивільний кодекс згадує також про такі способи доведення твору до публіки, як видання, передання по радіо чи телебаченню, відображення у загальнодоступних електронних системах інформації. Закон не містить визначення цих способів, але вони очевидно охоплюються способами, передбаченими Законом.

Головною вимогою до твору, який збираються опублікувати, є відсутність у ньому відомостей, що можуть шкодити людині або державному порядку. Стаття 442 ЦК вимагає, щоб твір, який публікується, не порушував права людини на таємницю її особистого і сімейного життя, не завдав шкоди громадському порядку, здоров'ю та моральності населення.

Дане положення конкретизується у багатьох нормах національного законодавства шляхом надання особі прав на таємницю певної інформації, встановлення заборон на розповсюдження певних матеріалів та інформації на телебаченні, радіо, у засобах масової інформації, при виданні друкованої та електрон-

ної продукції та опублікування іншим чином, а також шляхом встановлення відповідальності за порушення цих прав та заборон.

Так, відповідно до Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» вони не можуть бути використані для:

- закликів до захоплення влади, насильницької зміни конституційного ладу або територіальної цілісності України;
- пропаганди війни, насильства та жорстокості;
- розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі;
- розповсюдження порнографії, а також з метою вчинення терористичних актів та інших кримінально караних діянь.

Забороняється використання друкованих засобів масової інформації для:

- втручання в особисте життя громадян, посягання на їх честь і гідність;
- розголошення будь-якої інформації, яка може призвести до вказання на особу неповнолітнього правопорушника без його згоди і згоди його представника.

Відповідно до Закону України «Про інформацію» не підлягають розголошенню відомості, що становлять державну або іншу передбачену законодавством таємницю. Не підлягають розголошенню відомості, що стосуються лікарської таємниці, грошових вкладів, прибутків від підприємницької діяльності, усиновлення (удочеріння), листування, телефонних розмов і телеграфних повідомлень, крім випадків, передбачених законом.

Відповідно до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» не допускається використання телерадіоорганізацій для:

- поширення відомостей, що становлять державну таємницю, або іншої інформації, яка охороняється законом;
- закликів до насильницької зміни конституційного ладу України;
- закликів до розв'язування війни, агресивних дій або їх пропаганди;
- необґрунтованого показу насильства;
- пропаганди винятковості, зверхності або неповноцінності осіб за ознаками їх релігійних переконань, ідеології, належності до тієї чи іншої нації або раси, фізичного або майнового стану, соціального походження;
- трансляції програм або їх відеосюжетів, які можуть завдати шкоди фізичному, психічному чи моральному розвитку дітей та підлітків, якщо вони мають змогу їх дивитися;
- розповсюдження і реклами порнографічних матеріалів та предметів;
- пропаганди наркотичних засобів, психотропних речовин з будь-якою метою їх застосування;
- поширення інформації, яка порушує законні права та інтереси фізичних і юридичних осіб, посягає на честь і гідність особи;
- здійснення інших вчинків, за якими наступає кримінальна відповідальність.

Положення ст. 442 ЦК можна також назвати неповним, оскільки воно захищає лише таємницю особистого і сімейного життя людини або громадський порядок, здоров'я та моральність населення. Однак цивільне законодавство фактично забороняє публікувати більш широкий спектр матеріалів.

Дуже розповсюдженою категорією судових справ на практиці є спростування недостовірної інформації про людину, яка порушує її особисті немайнові права. Недостовірною інформацією сама по собі може не порушувати таємницю особистого або сімейного життя людини, проте вона може зашкодити її немайновим правам, у даному випадку — честі, гідності, ділової репутації. Недостовірною інформацією може бути поширена шляхом опублікування будь-якого твору, який містить таку інформацію (книга, пісня, відео та ін.)

Так, відповідно до ст. 277 ЦК фізична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок поширення про неї або членів її сім'ї недостовірної інформації, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації. Якщо вказана особа померла, право на відповідь, а також на спростування недостовірної інформації щодо особи, яка померла, належить членам її сім'ї, близьким родичам та іншим заінтересованим особам. Негативна інформація, поширена про особу, вважається недостовірною, якщо особа, яка її поширила, не доведе протилежного.

Цікавим є те, що честь та гідність — це категорії, які притаманні лише фізичній особі, а ділову репутацію може мати й юридична особа. Відповідно до ст. 94 ЦК юридична особа має право на недоторканність її ділової репутації, на таємницю кореспонденції, на інформацію та інші особисті немайнові права, які можуть їй належати. І ці права юридична особа може захищати встановленим законодавством способом, зокрема спростуванням недостовірної інформації або відповідною відповіддю. Таку позицію зайняв Верховний Суд України у своїй постанові від 27 лютого 2009 р. «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи».

Отже, напрошується висновок, що забороняється публікувати твори, які порушують права (у тому числі таємницю особистого та сімейного життя) людини, а також ті, що порушують особисті немайнові права юридичної особи, зокрема, право на ділову репутацію, право на таємницю кореспонденції та інші.

Суд може також заборонити публікувати твори ще до початку їх випуску у світ. Відповідно до ст. 278 ЦК у випадку, якщо особисте немайнове право фізичної особи порушене у газеті, книзі, кінофільмі, теле-, радіопередачі тощо, які готуються до випуску у світ, суд може заборонити розповсюдження відповідної інформації. Якщо вказані джерела вже опубліковані суд може заборонити (припинити) їх розповсюдження до усунення існуючого порушення, а якщо усунення порушення неможливе, — вилучити тираж газети, книги тощо з метою його знищення.

Забороняється також публікувати твори, які містять інформацію про особисте життя фізичної особи. Публікація таких творів можлива лише зі згоди особи, відомості про яку містяться у творі. Виняток становлять випадки встановлені законодавством, в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Забороняється опублікування особистих паперів фізичної особи без її згоди. У тому випадку, коли особисті папери однієї особи стосуються особистого жит-

тя іншої, то для їх опублікування потрібна згода і цієї особи. Опублікування особистих паперів померлої людини дозволяється при наявності згоди вдови, дітей, а якщо останніх немає — зі згоди батьків, брата або сестри.

Кореспонденція, у тому числі листи, можуть бути опубліковані зі згоди особи, яка її направила, та адресата, а якщо вона стосується сторонньої особи — то і з її згоди.

Художні твори, на яких зображено фізичну особу, можуть бути опубліковані лише з її згоди, крім випадків позування за плату.

Література

1. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 40–44. — Ст. 356.
2. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 8. — Ст. 37.
3. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16 листоп. 1992 р. № 2782-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 1. — Ст. 1.
4. Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 48. — Ст. 650.
5. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21 груд. 1993 р. № 3759-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — №10. — Ст. 43.
6. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи : постанова Верховного Суду України від 27 лют. 2009 р. // Вісник Верховного суду України. — 2009. — № 3. — С. 7.

Анотація

Гареев Є. Ш. Опублікування як спосіб використання твору. — Стаття.

У статті розглядаються питання щодо використання твору шляхом його опублікування. Проаналізовані способи, якими може бути опублікований твір. Розглянуті випадки, коли забороняється публікувати твір, що порушує особисте життя людини, а також який посягає на громадський порядок, безпеку держави.

Ключові слова: твір, опублікування, особисте життя людини, немайнове право.

Анотация

Гареев Е. Ш. Опубликование как способ использования произведения. — Статья.

В статье рассматриваются вопросы относительно использования произведения путём его опубликования. Проанализированы способы, которыми может быть опубликовано произведение. Рассмотрены случаи, когда запрещается публиковать произведение, которое нарушает личную жизнь человека, а также посягает на общественный порядок, безопасность государства.

Ключевые слова: произведение, опубликование, личная жизнь человека, неимущественное право.

Summary

Gareev E. Sh. Publication As a Way to Use the Work. — Article.

The article examines the issues of using the work by its publication. The ways of publication the work are analyzed. Cases of prohibition of publishing the work which violates the privacy rights, and which encroaches upon public order or national security are considered.

Keywords: work, publication, privacy rights, non-proprietary right.